

אמר ליה אָנָא אַעֲלִית לָךְ לַגְּנֵתָא דְעֵדָן
לְקַרְבָּא קַרְבָּנָא. וְאַתְּ פְּגִימַת מְדַבְּחָא
דְּלֵא אַתְּקַרְב קַרְבָּנָא. מִפְּאֵן וְלֵהֲלֵאָה לְעֵבוֹד
אַתְּ הָאֲדָמָה. וְגִזְר עֲלֵיהּ מִיתָה. וְחָס עֲלֵיהּ
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְגִנִּיז לֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְמִית
סְמִיךְ לַגְּנֵתָא.

מה עבד אדם עבד מערתא חדא ואתטמר
בה הוא ואתתיה. מנא ידע. אלא חמא
חד נהורא דקיק עייל בההוא אתר דנפיק
מגנתא דעדן ותאב תיאובתיה לקבריה. ותמן
הוא אתר סמוך לתרע דגנתא דעדן.

תא חזי, לא אסתלק בר נש מעלמא עד
דחמי ליה לאדם הראשון. ושאייל ליה
על מה אזיל מעלמא והיה נפיק. הוא אמר
ליה ווי דבגינך נפקנא מעלמא. והוא אתיב
ליה ברי אָנָא עֲבָרִית עַל פְּקוּדָא חֲדָא
וְאַתְּעֲנִישִׁית בְּגִינָהּ. חָמִי אַתְּ פְּמָה חוֹבִין וְכַמְּה
פְּקוּדִין דְּמֵאֲרֵךְ עֲבָרְתָּ.

אמר רבי חייא עד פדו יומא קאים אדם
הראשון וחזי באבהן תרין זמנין
ביומא ואודי על חובוי. ואחמי לון ההוא
אתר דהיה ביה ביקרא עלאה. ואזיל וחמי כל
אנון צדיקייא וחסדיי דנפקו מניה וירתו
לההוא יקרא עלאה דבגנתא דעדן. ואבהן
פלהון אודן ואמרין (תהלים לו) מה יקר חסדך
אלהים ובני אדם בצל כנפיה יחסיון.

רבי ייסא אמר פלהו בני עלמא חמאן ליה
לאדם הראשון בשעתא דמסתלקי מן
עלמא, לאחזאה סהדויתא דבגין חובוי דבר
נש איהו אסתלק מעלמא ולא בגיניה דאדם.
כמה דתנינן אין מיתה בלא חטא. בר אנון
תלתא דאסתלקו בגין ההוא עיטא דנחש
הקדמוני. ואלין אנון, עמרם לוי ובנמיין.

אמר לו: אני הכנסתי אותך לגן
עדן להקריב קרבן, ואתה פגמת
את המזבח שלא נקרב הקרבן? !
מפאן והלאה - לעבד את
האדמה. וגזר עליו מיתה. וחס
עליו הקדוש ברוך הוא וגניזו
בשעה שמת סמוך לגן.

מה עשה אדם? עשה מערה
אחת והסתתר בה הוא ואשתו.
מאיפה ידע? אלא ראה אור
דקיק אחד שנכנס באותו מקום
שיוצא מגן עדן, והתאנה תאותו
לקברו, ושם הוא מקום סמוך
לשער גן עדן.

בא ראה, לא מסתלק אדם
מהעולם עד שיראה את אדם
הראשון. שואל אותו: על מה
הלך מהעולם ואיך יצא? הוא
אומר לו: אוי שבגללך יצאתי
מהעולם. והוא משיב לו: בני,
אני עברתי על מצוה אחת
ונענשתי בשבילה, ראה אתה
כמה חטאים וכמה מצוות של
רבונך עברת.

אמר רבי חייא, עד היום הזה
עומד אדם הראשון ורואה את
האבות פצמים ביום ומודה על
חטאו, ומראה להם את אותו
מקום שהיה בו בכבוד עליון,
והולך ורואה כל אותם הצדיקים
וחסידים שיצאו ממנו וירשו את
אותו כבוד עליון שבגן עדן. וכל
האבות מודים ואומרים, (תהלים לו)
מה יקר חסדך אלהים ובני אדם
בצל כנפיה יחסיון.

רבי ייסא אמר, כל בני העולם
רואים את אדם הראשון בשעה
שמסתלקים מהעולם, להראות
עדות שמשום חטאי האיש הוא
מסתלק מהעולם ולא בגללו של
אדם, כמו ששנינו אין מיתה
בלא חטא, פרט לאותם שלשה
שהסתלקו בעטיו של נחש
הקדמוני, ואלה הם: עמרם, לוי

ובבנימין. ויש אומרים גם ישי.
שלא חטאו, ולא נמצא בהם
חטא שימותו בו, רק שנוצרה
עליהם אותה עצת הנחש, כמו
שבארנו.

בא ראה, כל הדורות שהיו בימי
נח, כלם הפשיטו חטאים על
העולם בגלוי לעיני כל. רבי
שמעון היה הולך יום אחד
בשערי טבריה. ראה בני אדם
שהיו קושרים בקשר הקשת
בכדי חרס. אמר, ומה חטא זה
בגלוי להרגיז את רבונם? נתן
עינו בהם ונזרקו לתוך הים
ומתו.

בא ראה, כל חטא שנעשה
בגלוי, דוחה את השכינה
מהארץ ומסלק את דיונה מן
העולם. אלה היו הולכים בראש
זקוף ועושים חטאיהם בגלוי,
ודחו את השכינה מהעולם, עד
שהקדוש ברוך הוא דחה אותם
והעביר אותם ממנו. ועל זה
כתוב (משלי כה) הגו רשע לפני
מלך וגו', הגו סיגים מכסף וגו'.
ו'אמר ה' לא ידון רוחי באדם
לעלם בשגם הוא בשר וגו'. אמר
רבי אלעזר, בא ראה, פשברא
הקדוש ברוך הוא את העולם,
עשה את העולם הזה להשתמש
כמו שלמעלה, וכשבני אדם הם
צדיקים שהולכים בדרך ישר,
הקדוש ברוך הוא מעורר רוח
חיים שלמעלה, עד שמגיעים
אותם חיים למקום שיעקב
אבינו שרוי בו.

ומשם שופעים אותם חיים, עד
שנמשכת אותה רוח לעולם הזה
שדוד המלך שרוי בו, ומשם
שופעות הברכות לכל אותם
המתחוננים. ואותה רוח עליונה
שופעת ונמשכת למטה, ויכולים
להתקיים בעולם. ומשום כך
לעולם חסדו, זהו עולם של דוד

ואית דאמרי אוף נמי ישי. דלא חבו ולא
אשתכח עלייהו חובא דימותון ביה, בר
דאדבר עלייהו ההוא עיטא דנחש כדאמרן.
תא חזי, פלהון דרין דהו ביומוי דנח פלהו
אפשיטו חובין על עלמא באתגליא
לעיניהון דכלא. רבי שמעון הוה אזיל יומא
חד בפילי דטבריה, חמא בני נשא דהוי
מקטרי בקיטרא דקשתא בקולפא דקנסיר.
אמר ומה חובא דא באתגליא לארגזא
למריהון. יהיב עינוי בהו ואתרמיו לגו נמא
ומיתו.

תא חזי, כל חובא דאתעביד באתגליא דחי
לה לשכינתא מארעא וסליקת דיורה
מעלמא. ואלין הו אזלין ברישא זקיף ועבדי
חובייהו באתגליא ודחו לה לשכינתא
מעלמא. עד דקדשא בריך הוא דחא לון
ואעביר לון מניה. ועל דא כתיב (משלי כה) הגו
רשע לפני מלך וגו' הגו סגים מכסף וגו' :

ו'אמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם
הוא בשר וגו'. אמר רבי אלעזר תא
חזי, פד ברא קדשא בריך הוא עלמא עבד
להאי עלמא לאשתמשא (דף נח ע"א) פגוונא
דלעילא. וכד בני עלמא אנון זפאין דאזלי
בארח מישר, קדשא בריך הוא אתער רוחא
דחיי דלעילא עד דמטו אנון חייזן לאתר
דיעקב שריא ביה.

ומתמן נגדי אנון חייזן עד דאתמשיף ההוא
רוחא להאי עולם דדוד מלפא שריא
ביה. ומתמן נגדי ברכאן לכלהו אנון תתאי.
וההוא רוחא עלאה אתנגיד ואתמשיף לתתא
ויכלין לאתקיימא בעלמא. ובגיני כך לעולם
חסדו דא הוא עולם דדוד מלפא. ובגין כך
כתיב לעלם בלא וא"ו. דהא כד (איהו) ההוא

רוחא אתנגיד לההוא עולם, מתמן נפקי
ברכאן וחיין לכלא לאתקיימא. השתא דהבו
בני נשא אסתלק פלא. בגין דלא ימטי ההוא
רוחא דחיי להאי עולם לאתהנאה מניה תתאי
ולאתקיימא ביה. בשגם הוא בשר בגין דלא
יתרק האי רוחא להאי עולם. מאי טעמא
דלא לאסגאה נחש תתאה. דדרגין דיתתקף
ביה (ד"א ל"ג ובגין) רוחא דקדושא דלא יתערב
ברוח מסאב.

בשגם הוא בשר דא נחש קדמאה דיתברך
בגין כף הוא בשר כמה דאת אמר,
קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי
שמעון דא מלאך המות. והיו ימיו מאה
ועשרים שנה אורכו דקוסטירא דקייטרא:

הנפילים היו בארץ. תני רבי יוסי אלין עז"א
ועזא"ל. כמה דאתמר דאפיק (ד"א
דאפיל) לון קדשא בריך הוא מקדוששתא
דלעילא. ואי תימא והיך יכלו לאתקיימא
בהאי עלמא. אמר רבי חייא אלין הוּוּ מאנון
דכתיב ועוף יעופף על הארץ. והא אתמר
דאלין אתחזו לבני נשא כחזו דלהון. ואי
תימא היך יכלין לאתהפכא. הא אתמר
דאתהפכן לכמה גוונין ובשעתא דנחתי
אגלימו באוירא דעלמא ואתחזון כבני נשא.
והני עז"א ועזא"ל דמרדו לעילא ואפיל לון
קדשא בריך הוא ואגלימו בארעא
ואתקיימו ביה ולא יכילו לאתפשטא מניה.
ולבתר טעו בתר נשי עלמא. ועד כען יומא
דא אנון קיימי ואולפי חרשין לבני נשא
ואולידו בנין וקרו להו ענקים גבריין. ואנון
נפילים אקרון בני אלהים. והא אתמר.

והולידו בנים, וקראו להם ענקים גבורים. ואותם נפילים

המלך, ולכן פתוב לעלם בלי
וא"ו. שהרי כשאותה רוח
שופעת לאותו עולם, משם
יוצאות ברכות וחיים לכל
להתקים. עכשו שחטאו בני
אדם, הסתלק הכל, בשביל שלא
יגיע אותו רוח חיים לעולם זה
להנות ממנו התחתונים
ולהתקים בו. בשגם הוא בשר -
כדי שלא תשפע זו הרוח לעולם
הזה. מה הטעם? שלא להרבות
נחש התחתון. שדרגות שיתחזק
בו [וצריכים] רוח של קדשה שלא
יתערב ברוח טמא.

בשגם הוא בשר - זה נחש
הקדמוני שיתברך. משום כף
הוא בשר, כמו שנאמר (בראשית ו)
קץ כל בשר בא לפני. ואמר רבי
שמעון, זהו מלאך המות. והיו
ימיו מאה ועשרים שנה -
המתנה של מגדל המקשר.

הנפילים היו בארץ. שנה רבי
יוסי, אלו עז"א ועזא"ל, כמו
שנאמר שהוציא (ד"א שהפיל) אותם
הקדוש ברוך הוא מהקדשה
שלמעלה. ואם תאמר, איך יכלו
להתקים בעולם הזה? אמר רבי
חייא, אלה היו מאותם שכתוב
ועוף יעופף על הארץ. והרי
נאמר שאלה נראים לבני אדם
כמראה שלהם. ואם תאמר, איך
יכלו להתהפך? הרי נאמר
שמתהפכים לכמה גוונים.
ובשעה שירדו, התלבשו באויר
העולם ונראו כבני אדם.

ועז"א ועזא"ל הללו שמרדו
למעלה והפילים הקדוש ברוך
הוא והתלבשו בארץ והתקיימו
בה, ולא יכלו להתפשט ממנו,
ואחר כך טעו אחר גשות העולם.
ועד היום הזה הם קיימים
ומלמדים בשפים לבני אדם,
נקראים בני אלהים, והרי נתבאר.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

אמר רבי רחומאי כבוד ולב הרי הן אחד
 אלא שפכוד נקרא על שם מעלה ולב
 אתקרי על שם פעולת מטה. והיינו כבוד
 השם והיינו לב השמים. מאי ניהו (ישעיה ו')
 מלא כל הארץ כבודו? אלא כל אותה ארץ
 שנבראת ביום ראשון שהוא למעלה כנגד
 ארץ ישראל מלאה מכבוד השם ומאי ניהו
 חכמים דכתיב (משלי ג') כבוד חכמים ינחלו
 וכתוב (תנחומא ג') ברוך כבוד יי ממקומו.

אמר רבי רחומאי, כבוד ולב
 הרי הם אחד, אלא שפכוד נקרא
 על שם מעלה, ולב נקרא על שם
 פעולת מטה, והיינו כבוד השם,
 והיינו לב השמים. מה הוא (ישעיה
 ו') מלא כל הארץ כבודו? אלא כל
 אותה ארץ שנבראת ביום
 ראשון, שהיא למעלה כנגד ארץ
 ישראל, מלאה מכבוד השם,
 ומה הם? חכמים, שפתוב (משלי
 ג') כבוד חכמים ינחלו, וכתוב
 (תנחומא ג') ברוך כבוד ה' ממקומו.
 ומה היה הכבוד הזה? משל
 למה הדבר דומה? למלך
 שהיתה לו גבירה בחדרו שכל
 חיליו משתעשעין בה, והיו לה
 בנים, ובאים כל היום לראות פני
 המלך ומברכין אותו. אמרו לו:
 אנה אמנו? אמר להם: לא תוכלו
 לראותה עתה. אמרו: ברוכה
 תהא בכל מקום שהיא. ומה
 שפתוב ממקומו, מפלל שאין
 יודע את מקומו. משל לגבירה
 שבאה ממקום רחוק ולא ידעו
 מאין באה. עד שראו שהיא
 אשת חיל נאה והגונה בכל
 מעשיה, אמרו: זאת ודאי מן
 האור נלקחה, פי במעשיה
 האירה את העולם. שאלו אותה:
 מאין את? אמרה להם: ממקומי.
 אמרו: אם פן, גדולים אנשי
 מקומך, ברוכה תהיי ומברך
 מקומך.

ומאי הוי כבוד זה. משל למה הדבר דומה
 למלך שהיה לו מטרוניתא בחדרו
 שכל חיליו משתעשעין בה והיו לה בנים
 ובאים כל היום לראות פני המלך ומברכין
 אותו אמרו לו אנה אמנו אמר להם לא תוכלו
 לראותה עתה. אמרו ברוכה תהא בכל מקום
 שהיא. ומאי דכתיב ממקומו מפלל דליכא
 דידע את מקומו משל למטרוניתא שבאה
 ממקום רחוק ולא ידעו מאין באה עד שראו
 שהיא אשת חיל נאה והגונה בכל מעשיה,
 אמרו זאת ודאי מן האור נלקחה כי במעשיה
 האירה את העולם. שאלו אותה מאין את
 אמרה להם ממקומי אמרו אם פן גדולים
 אנשי מקומך ברוכה תהיי ומברך מקומך.

וכי אין כבוד ה' אחד מצבאותיו
 לא גרע, למה מברכים אותו?
 אלא משל למה הדבר דומה?
 לאיש שהיה לו גן נאה, וחוץ לגן
 בקרוב ממנו חתיכת שדה, ואם
 השקה הגן בתחלת שקיותו -
 הלכו להם המים על כל הגן, אף
 אותה חתיכה של שדה שהיא
 אינה דבוקה, אף על פי שהכל
 אחד הוא, לפיכך פתח לה מקום והשקה אותה לבדה: ע"כ מההשמטות.

וכי אין כבוד יי אחד מצבאותיו לא גרע
 אמאי מברכין ליה. אלא משל למה הדבר
 דומה, לאיש שהיה לו גן נאה וחוץ לגן בקרוב
 ממנו חתיכת שדה. ואם השקה הגן בתחלת
 שקיותו הלכו להם המים על כל הגן. אף
 אותה חתיכה של שדה שהיא אינה דבוקה, אף
 על פי שהכל אחד הוא לפיכך פתח לה מקום
 והשקה לה לבדה. (עד כאן מההשמטות)

אחד הוא, לפיכך פתח לה מקום והשקה אותה לבדה: ע"כ מההשמטות.